

OFİSLERDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EL KİTABI

Maden Müh. Halil ERDİM
Prof.Dr. Ayşen TÜRKMAN
Doç. Dr. Cavit ATALAR

Bu proje Avrupa Birliği tarafından desteklenmektedir.

Eylül - 2010

Lefkoşa KKTC

This text has been drafted with financial assistance from the Commission of the European Communities. The views expressed herein are those of the TA Contractor and therefore in no way reflect the official opinion of the Commission

OFİSLERDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EL KİTABI

**Maden Müh. Halil ERDİM
Prof.Dr. Ayşen TÜRKMAN
Doç. Dr. Cavit ATALAR**

Eylül-2010

Lefkoşa KKTC

PROF. DR. AYŞEN TÜRKMAN: Ayşen Türkman, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kimya Mühendisliği Bölümünden mezun olmuştur. Norveç'in Trondheim Teknik Üniversitesinde tezini tamamlayarak 1978 yılında ODTÜ'den Çevre Yüksek Mühendisi ünvanını almıştır. 1981 yılında Doktor Mühendis ünvanını, 1983-84'te Hollanda'da Sağlık Mühendisi diploması almıştır. 1985 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi'nde Yardımcı Doçent olarak göreve başlamış, 1987 yılında Çevre Teknolojisi Doçenti, 1993 yılında ise Profesör ünvanını almıştır. 2007 yılından itibaren Lefke Avrupa Üniversitesinde görev yapmakta olan Ayşen Türkman, İngilizce ve Fransızca bilmektedir.

DOÇ. DR. CAVİT ATALAR: 1948 Yılında Yağmuralan'da doğdu. 1973 yılında Ankara Üniversitesi Mühendislik Fakültesi'nden Jeoloji Yüksek Mühendisi olarak mezun oldu. 1980 yılında Londra Üniversitesinde Doktora çalışmalarını tamamladı. 1980 - 1983 yılları arasında Londra Üniversitesinde Doktora üstü çalışmalarda bulundu. 1983-1994 yılları arasında Avustralya'da serbest olarak çalıştı. 1994 yılından beri Yakın Doğu Üniversitesi, İnşaat Mühendisliği Bölümünde öğretim üyeliği yapmaktadır. 2000 yılında Amerika'da Zemin ve Deprem konularında çalışmalarda bulunmuştur. 2001 yılında jeoteknik anabilim dalında Doçentlik ünvanı almıştır. Evli ve üç çocuk babasıdır.

HALİL ERDİM (Maden Müh.): 1974 yılında İTÜ Maden Fakültesinden Maden Müh. olarak mezun olduktan sonra aynı yıl Sanayi Holding'te çalışmaya başladı. 1986 yılında istifa edip kendi şirketini kurdu. 2002 yılında emekliye ayrıldı. KTMMOB Maden, Metalürji ve Jeoloji Müh. Odası, Kuzey Kıbrıs Sosyal Sigortalılar Derneği, OK-DER, TAŞOVA gibi sivil toplum örgütlerinin kuruluş ve yönetimlerinde görev aldı. İki toplumu etkinliklere katıldı. UNOPS, UNDP ve AB projelerine katkı koydu. Sosyal, kültürel ve teknik konularda araştırmalar yaptı, gazete makaleleri ve kitaplar yayınladı. Halen TAŞOVA (Taş Ocakları Vakfı)'nın sekreterliğini yürütmektedir.

ÖNSÖZ

2008 yılından İş Sağlığı ve Güvenliği yasının çıkarılmasından sonra KKTC'de İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda olumlu gelişmeler yaşanmıştır. Günümüze değin çok sayıda tüzük çıkarılmış ve yeni tüzüklerin çıkarılması yönünde çalışmalar sürmektedir. Tüzüklerin çıkarılıp uygulamaya geçilmesinden sonra iş sağlığı ve güvenliği konusunda olumlu gelişmeler olması beklenmektedir.

KKTC'de madencilik, taş ocakları, gıda, inşaat ve tarım, başta olmak üzere pek çok sektör bulunmaktadır. Her sektörde uygulanacak kuralların farklı olması nedeniyle, sektör bazında el kitaplarının bulunması iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarında büyük kolaylık sağlayacaktır.

İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili tüzüklerin uygulamaya konulabilmesi için öncelikle bu el kitaplarının hazırlanması yararlı olacaktır. Bu nedenle her sektör için ayrı bir İş Sağlığı ve Güvenliği El Kitabı yayınlanacaktır.

Kitap ile ilgili görüş ve önerilerinizi bize
iletebilirsiniz.

İletişim adresi:
info@tasova.eu

Halil Erdim
TAŞOVA

Prof. Dr. Ayşen Türkman
Lefke Avrupa Üniversitesi Öğretim Üyesi

Doç. Dr. Cavit Atalar
Yakındoğu Üniversitesi Öğretim Üyesi

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ.....	7
1.1. Genel.....	7
1.2. İSG.....	9
1.3. OHSAS 18001.....	14
1.4. Ofisler	17
2. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÖNETİMİ	
2.1. Organizasyon.....	19
2.2. Kayıtlar.....	20
2.3. Acil Eylem Planı.....	20
2.4. Denetim.....	22
3. OFİSLERDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ	
3.1.Giriş.....	23
3.2. İş Sağlığı.....	25
Tehlikeli Kimyasallar, Toz, Ses ve Gürültü, Titreşim, İskelet Sistemi Rahatsızlıkları, Stres, Termal Konfor, Koku, Aydınlatma,	
3.3. İş Güvenliği.....	32
İş Kazaları,Bina Yapısı, Doğal Olaylar, Personel ve Ziyaretçiler, Yük Kaldırma, Yükleme ve Taşıma, Dışarıda Yürütülen Faaliyetler	
3.4. Önlemler.....	47
İş Kazaları, Güvenlik Levhaları, KKD, Ölçme ve Kayıtlar, Sağlık Kontrolları	

4. ÇALIŞMA ORTAMI

4.1. Giriş.....	39
4.2. Ofis Ekipmanları ve Donanımlar.....	39
4.3. Ortak Kullanım Alanları, Asansörler.....	40
4.4. Temizlik.....	42
4.5. Emniyet.....	42
4.6. Tehlikelerin Belirlenmesi.....	43
4.7. İSG Kontrol Listesi.....	46
4.8 Personel Eğitimi.....	48
4.9. Diğer Faaliyetler.....	49

5. OTOPARK VE TRAFİK.....53

6. BİNA

6.1. Binada yapısal özellikler.....	54
Mutfak, Yemekhane, Koşuşlar, Çatılar, Hava hacmi, Döşeme, Koridorlar, Köprüler, Kapılar, Pencereleler, Merdivenler, Korkuluklar, Tuvaletler, Lavabolar, Duşlar, Soyunma Odaları	
6. 2. Fiziksel Koşullar.....	58
Aydınlatma, Havalandırma, Sıcaklık ve Nem, Akustik, İşığa duyarlılık, renk	

7. RİSK DEĞERLENDİRME

7.1. Genel Bilgiler.....	60
7.2. Ofislerde Risk Analizi.....	63

8. BAKIM PROGRAMI.....66

9. İZLEME VE GÜNCELLEME.....66

10. MEVZUAT.....66

11. YARARLANILAN KAYNAKLAR67

1. GİRİŞ

1.1. Genel

Bütün dünyada sanayileşmenin artması ve yeni teknolojilerin gelişmesinin bir sonucu olarak **iş sağlığı ve güvenliği** kavramı giderek daha çok önem kazanmaya başlamıştır. İş sağlığı ve güvenliğinin temel felsefesi iş kazalarının sayısını azaltmak ve çalışanlara daha sağlıklı bir iş ortamı sağlamaktır.

Dünya genelinde bir değerlendirme yapılacak olursa; ILO (International Labour Organization: Uluslar arası Çalışma Örgütü) tarafından yılda en az 250 milyon iş kazası olduğu ve bunların 335000 adetinin ölümlü iş kazası olduğu tahmin edilmektedir (www.ilo.org). Bazı ülkelerde kayıtların iyi tutulmaması nedeniyle kesin bilgilere ulaşmak mümkün olmamaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde karşılaşılan ölümlü iş kazaları sayısı sanayileşmiş ülkelere oranla daha yüksektir. Bu durum, iş sağlığı ve güvenliği programlarının daha çok sanayileşmiş ülkelerde uygulanmasından kaynaklanmaktadır. Dünya genelinde en riskli sektörler madencilik, tarım, ormancılık ve inşaat olarak belirtilmektedir.

Ofisler, TC Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından çıkarılmış olan “İş Sağlığı ve Güvenliğine ilişkin tehlike sınıfları listesi tebliği” nde az tehlikeli işler kategorisine girmektedir.

Avrupa Birliği'nde;

- 2003 yılında 4196 000 iş kazası olmuştur.
- Yılda ortalama her 57 işçiden biri iş kazasına uğramakta, her 22 508 işçiden biri de hayatını kaybetmektedir.
- İş kazası ve meslek hastalıkları nedeniyle 2003 yılında mali kayıplar 55 Milyar Euro olmuştur (Eurostat, 2004).

Avrupa Birliğinin iş sağlığı ve güvenliği konusuna verdiği önem, gerek Türkiye'de gerekse KKTC'de gelişmelere neden olmuştur ve müktesebat kapsamında yeni yönetmeliklerin çıkmasına neden olmuştur.

Son yirmi yılda, iş sağlığı ve güvenliği konusu büyük önem kazanmış ve daha çok sanayileşmiş ülkelerde olmakla birlikte dünya genelinde pek çok yeni yasa ve yönetmelik yürürlüğe girmiştir.

Bu el kitabının amacı KKTC'de önemli sektörlerinden biri olan ofislerde İş Sağlığı ve Güvenliğinin temel ilkeleri hakkında çalışanları bilgilendirmektir.

1.2. İSG

1.2.1. Dünyada İSG

İngiliz Güvenlik Konseyinin (British Safety Council) 28 Nisan 2009 tarihinde hazırlamış olduğu raporda yer alan bilgilere göre dünya ölçeğinde her dakika 4 kişi iş sağlığı ve güvenliği koşullarından kaynaklanan nedenlerle hayatını kaybetmektedir. İş sağlığına bağlı hastalık ve ölüm olayları nedenleriyle dünyada her yıl 1.25 trilyon dolar maliyet ortaya çıkmaktadır. Bu rakam küresel gayri safi milli hasılanın % 4'ünü oluşturmaktadır.

Her gün 6000 kişinin olumsuz iş koşulları nedeniyle hayatını kaybetmesi yılda 2.2 milyon kişiye karşılık gelmektedir. Ayrıca 264 milyon kişi ölümcül olmayan kazalarla zarar görmekte ve 160 milyon kişi işten kaynaklanan hastalıklara yakalanmaktadır (<http://www.epolitix.com>).

Bu rakamlar iş sağlığı ve güvenliği konusunun önemini ortaya koymaktadır.

Raporda yer alan bilgilerden bazı önemli bilgiler aşağıda verilmiştir.

- Çin ve Hindistanda yılda 100 000 ölümcül kaza olduğu tahmin edilmektedir.

- Gelişmekte olan ülkeler, özellikle Endonezya, Brezilya, Nijerya ve Güney Afrika'da iş sağlığı ve güvenliği konusunda önemli gelişmeler sağlanması gerekmektedir.

- İş ortamlarında karşılaşılan ölümlerin %19'u kazalardan, geri kalanı ise kanser, dolaşım sistemi bozuklukları, solunum sistemi hastalıkları ve bulaşıcı hastalıklar nedeniyle gerçekleşmektedir.
- Bulaşıcı hastalıklar daha çok Sub Sahara Afrika ülkelerinde gözlemlenmektedir. Çin'de ise kanser en önemli ölüm sebebidir.
- Kanser toplam iş sağlığı güvenliğine ilişkin hastalıklarda birinci sırayı almakta ve toplam hastalıktan kaynaklanan ölümleri 1/3'ünü oluşturmaktadır.

1.2.2. Türkiye'de İSG

Türkiye'de işçilerin sağlığını ilgilendiren ilk yasa 1921 yılında yeraltı maden işçilerine yönelik olarak çıkarılmıştır. Bu yasa, Türkiye'deki ilk sınırlı iş yasası ve ilk sosyal güvenlik uygulamasıdır.

Türkiye'de iş sağlığı güvenliği mevzuatının uygulanmasında en etkin kurum, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın iş teftiş örgütüdür (Fişek, 2008). Türkiye'de SSK 2003 verilerine göre, 76 bin 668 iş kazası olmuş ve 811 kişi hayatını kaybetmiş, 440 kişi ise meslek hastalığına yakalanmıştır.

Türkiye'de iş kazalarının yüzde 82'si, ölümlü kazaların yüzde 90'ı KOBİ işletmelerinde gerçekleşmektedir (<http://www.haberseli.com>).

2006 yılı SSK istatistiklerine göre:

- Bir yıldaki toplam iş kazası sayısı : 79 027. Bunun % 9 0,6 'sı üç günden fazla iş göremezliğe neden olmuştur.
- İş kazalarının üçte ikisi küçük işyerlerinde (50'den az işçi çalıştıran) meydana gelmektedir.
- SSK iş kazası istatistiklerinde 2006 yılında meydana gelen tüm iş kazalarının yüzde 54,03'ü el-kol-omuzda yaralanmaya yol açmıştır.
- Makinelerin neden olduğu kazaların sayısı 9533 olup, bu rakam, tüm kazalar içerisinde yüzde 12,06'lık bir pay tutmaktadır. Demek ki her 10 işçiden biri, makinelerin neden olduğu kazalardan ötürü yaralanmakta veya ölmektedir .
- En çok görülen iş kazalarından biri düşme biçiminde gerçekleşenlerdir (% 32,4).

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın 2005 - 2008 eylem planında, iş kazalarının % 20 azaltılacağı öngörülmüştür (<http://www.isguvenligi.net>).

1.2.3. KKTC'de İSG

İş Sağlığı ve Güvenliği Yasasında AB müktesebatına uyulması öngörülmüş olup, 1 Mart 2009'da yürürlüğe girmiştir. Daha sonraki aşamada ilgili tüzüklerin bir kısmı çıkarılmış olup geriye kalanlar da hazırlanmaktadır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı verilerine göre KKTC'de Tablo 1'de verilen yaralanma ve ölüm olayları gerçekleşmiştir.

İNŞAATTAN ALINACAK

Tablo 1.1. KKTC'de iş kazaları

(<http://www.csgb.eu>).

Yıllar	İş Kazası	Yaralanma	Ölüm
2000	68	65	3
2001	73	67	6
2002	98	95	3
2003	72	70	3
2004	82	77	5
2005	139	135	4
2006	267	257	10
2007	287	277	10

Tablo:1.2 İş Kazalarının sektörlere göre dağılımı

Tahkikatı Yapılan İş Kazalarının Faaliyet Sahalarına Göre Dökümü
(2000-2007 Yılları İtibarıyla)

Kod.	Ekonomik Faaliyet Ana Grupları	2000 YILI			2001 YILI			2006 YILI			2007 YILI		
		İş Kazası Sayısı	Yaralı Sayısı	Ölü Sayısı	İş Kazası Sayısı	Yaralı Sayısı	Ölü Sayısı	İş Kazası Sayısı	Yaralı Sayısı	Ölü Sayısı	İş Kazası Sayısı	Yaralı Sayısı	Ölü Sayısı
A	Tarım, Avcılık ve Ormancılık	3	3	-	2	1	1	20	19	1	12	12	-
B	Balıkçılık												
C	Madencilik ve Taşocaklığı	6	6	-	7	6	1	5	5	-	5	4	1
D	İmalat	16	14	2	18	18	-	49	48	1	60	59	1
E	Elektrik, Gaz, Buhar Su Üretimi Dağıtım	2	2	-				13	13	-	12	12	-
F	İnşaat	14	14	-	20	16	4	87	83	4	107	101	6
G	Toplantı ve Perakente Ticaret, Motorlu Taşıt, Ev Eşyanın Tamiri	7	6	1	8	8	-	39	38	1	42	41	1
H	Otel ve Lokantalar				4	4	-	9	9	-	18	18	-
I	Ulaştırma, Depolama ve Haberleşme	9	9	-	12	12	-	26	24	2	13	13	-
J	Mali Aracı Kuruluşların Faaliyetleri	2	2	-							1	1	-
K	Gayrimenkul, Kiralama, İş Faaliyetleri	3	3	-				4	3	1	4	4	-
L	Kamu Yönetimi, Savunma, Sosyal Güvenlik	2	2	-	2	2	-	9	9	-	1	1	-
M	Eğitim	2	2	-				4	4	-	1	1	-
N	Sağlık İşleri ve Sosyal Hizmetler	1	1	-							1	1	-
O	Diğer Toplumsal Sosyal ve Kişisel Hizmetler	1	1	-				2	2	-	9	9	-
P	Ev İçerisindeki Personel Çalıştıranlar										1	1	-
Z	İlk Defa İş Arayanlar												
GENEL TOPLAM		68	65	3	73	67	6	267	257	10	287	278	9

Görüldüğü üzere İSG açısından en riskli sektör diğer ülkelerde olduğu gibi inşaat sektörüdür. KKTC'de iş sağlığı ve güvenliği konusunda yaşanan olumlu gelişmeler nedeniyle kaza istatistiklerinde azalma olması beklenmektedir.

1.3 OHSAS 18001

OHSAS 18001, BSI (British Standards Institute) tarafından yayınlanmış olan "İş Sağlığı ve Güvenliği" standardıdır.

OHSAS 18001; ISO 9000 ve ISO 14000 gibi diğerk uluslararası standartlardan farklı olarak bazı ulusal standart kuruluşları ve belgelendirme kuruluşlarının birlikte çalışmasıyla gerçekleştirilmiş olup, bir ISO standardı değildir.

OHSAS 18001 kuruluşların ürün ve hizmetlerinin güvenliğinden çok çalışanın sağlığına ve işin güvenliğine yönelik bir standarttır. Bir kuruluşun gerçekleştirdiği faaliyetlerden etkilenen tüm insanların (çalışanların, geçici işçilerin, alt yüklenici çalışanlarının, ziyaretçilerin, müşterilerin ve işyerindeki herhangi bir kişinin) sağlığına ve güvenliğine etki eden faktörler ve koşulların bütünüdür.

İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) Yönetim Sistemi; iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerinin kuruluşların genel stratejileri ile uyumlu olarak sistematik bir şekilde ele alınıp sürekli iyileştirme yaklaşımı çerçevesinde çözümlenmesi için bir araçtır. İSG Yönetim Sistemiyle, çalışanlar, yönetenler ve denetleyenlerin rol ve sorumlulukları açık

hale getirilerek çalışanların katılımı sağlanmaktadır.

Bu sistemle, çalışanlar, İSG risklerinin belirlendiği ve önlemlerle asgari seviyeye indirildiği, yasalar uyan, hedeflerin yönetim programları ile hayata geçirildiği, uygun İSG eğitimlerinin uygun kişilere verildiği, acil durumlara hazır, performansını izleyen,izleme sonuçlarını iyileştirme faaliyetlerini başlatmak için kullanan, faaliyetlerini denetleyen, yaptıklarını gözden geçiren ve dokümante eden bir kuruluşta İSG faaliyetlerine gereken önemi veren bir sistemin parçası olacaktırdır.

İşyerlerinde işlerin gerçekleştirilmesi sırasında, çeşitli nedenlerden kaynaklanan sağlığa zarar verebilecek kaza ve diğer etkilerden korunmak ve daha iyi çalışma ortamı sağlamak amacıyla sistemli ve bilimsel bir şekilde tehlikelerin ve risklerin belirlenmesi ve bu tehlikelere ve risklere yönelik önlemlerin alınması çalışmalarının gerçekleştirildiği yaklaşıma İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi denir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi; iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerinin kuruluşların genel stratejileri ile uyumlu olacak biçimde sistematik bir şekilde ele alınarak sürekli iyileştirme yaklaşımı çerçevesinde çözümlenmesi için kullanılan bir araçtır.

Genel Olarak İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi'ni Uygulayan Kurumlar:

- * İş sağlığı ve güvenliği risklerini belirlemiş ve bu riskleri gerekli önlemlerle asgari seviyeye indirmiş,
- * İlgili mevzuat, yasa ve kanunların gerekliliklerini yerine getirmiş,
- * İş Sağlığı ve Güvenliği'ne yönelik hedefler belirlemiş ve bu hedeflere ulaşmak için yönetim programları geliştirmiş,
- * Gerekli eğitimleri uygun kişilere sağlamış,
- * Acil durumlara (kazalar, vb) yönelik gerekli hazırlıkları yapmış,
- * İş Sağlığı ve Güvenliği sisteminin performansını denetimlerle izleyen,
- * İzleme sonuçlarına bağlı olarak gerektiğinde iyileştirme faaliyetlerini başlatan,
- * İş Sağlığı ve Güvenliği'ne yönelik çalışmalarını dökümanite eden ve sonuçlarını kayıt altına alan kurumlardır.

OHSAS 18000 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi'nin sağladığı yararlar aşağıda verilmiştir:

- * Çalışanları işyerinin olumsuz etkilerinden ve kazalardan koruyarak, rahat ve güvenli bir ortamda çalışmalarını sağlamak.

- * Çalışan motivasyonu ve çalışan katılımını artırmak.
 - * İş kazaları ve meslek hastalıkları sebebiyle oluşabilecek iş ve iş gücü kayıplarını en aza indirgeyerek, iş veriminde artışın sağlanması ve maliyetlerin düşürülmesi.
 - * Çalışma ortamlarında alınan tedbirlerle, işletmeyi tehlikeye sokabilecek yangın, patlama, makine arızaları vb. durumların ortadan kaldırılması neticesinde işletme güvenliğinin sağlanması.
 - * Ulusal ve uluslararası yasa ve standartlara uyum sağlamak.
 - * İş performansını artırmak;
 - * Diğer işletmeler ya da müşterilere karşı duyarlı, sorumlu bir imaj yaratmak.
 - * Rakiplere karşı üstünlük sağlamak.
 - * Resmi makamlar önünde, kuruluşun iş güvenliğine olan duyarlılığının kanıtlanabilmesi
- <http://www.marcev.com>

1.4. Ofisler

Ofisler sektörü meslek hastalıkları ve iş kazaları yönünden ele alınmayı gerektiren bir sektördür. Ülkedeki iş kazaları istatistikleri incelendiği zaman 2000 yılından 2007 yılına kadar geçen süreçte iş kazalarının neredeyse 5 kat arttığı, ölümlerle sonuçlanan iş kazası sayısının ise 3'ten 10'a çıktığı görülmekte olup ofis faaliyetlerinde de iş kazalarına rastlanması bunun belirgin bir göstergesidir.

Ofisler çalışma ortamı olarak güvenli görülmekle birlikte birçok kazanın yaşadığı ortamlardır. Ofislerde İSG açısından öncelikle ele alınması gereken konular şunlardır:

Kayma, takılma ve düşme, elektrik, ergonomi ve kişisel güvenlikle ekipmanlardır.

Ofisler sadece hizmet vermek için (turizm acentesi, banka v.s.) kurulmuş olabilirler veya çeşitli yan faaliyetleri olan şirketlerin yönetim merkezi olarak (Bir otelin yönetim odası, bir fabrikanın idari bölümü v.s.) faaliyet gösterebilirler.

Müstakil bir bina veya bir fabrika içinde bir bölüm olabilirler, yahut apartmanı başkalarıyla paylaşarak faaliyet gösterebilirler.

Özel sektöre ait bir kuruluş veya bir devlet dairesi veya yerel yönetime ait olabilirler.

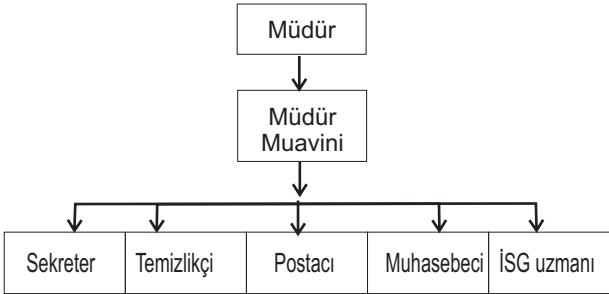
Çok çeşitli şekillerde bulunması muhtemel ofislerin, her değişik duruma göre İSG yönünden farklı şekilde ele alınması gerekmektedir.

2. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÖNETİMİ

2.1. Organizasyon

İşletmelerde İSG yasasını gerektiği gibi uygulayıp riskleri yönetebilmek ve iş kazalarını azaltabilmek için iyi bir organizasyon hazırlamak gerekmektedir. Bu organizasyonda gösterilecek olan görevlerin tarifi personele iyi bir şekilde açıklanmalıdır. Örnek bir İSG organizasyon şeması Şekil 2.1' de gösterilmiştir:

ORGANİZASYON ŞEMASI

Şekil 2.1: İSG Organizasyon Şeması (Ofisler)

Organizasyon şemasında gösterilmiş olan her kadronun görev tarifi yapılmalı ve her kadrodaki personele görevinin ne olduğu açıkça anlatılmalıdır.

2.2. Kayıtlar

Ofislerde İSG açısından birtakım kayıtlar tutulmaktadır. Bazı kayıtlar yasa ve tüzüklerle zorunlu hale getirilmiştir.

Genel olarak işletmelerde tutulması gereken kayıtlar aşağı verilmiştir.

- * İş kazaları ve ramaklar,
- * Ziyaretçi kişiler, araçlar ve giriş-çıkış saatleri
- * Makine tamirleri, bakımları
- * Personel eğitimi, eğitime katılanlar
- * Olumsuz doğal olaylar
- * KKD dağıtımı, kontrolü
- * Personel kayıtları, sağlık karneleri, hastalık izinleri
- * Acil Eylem planı tatbikatının yapılış tarihi
- * Acil durumlar

2.3. Acil Eylem Planı

2.3.1. Genel Bilgi

Acil eylem planı (acil durum planı da denilmektedir) acil durumlarda (yangın, patlama, sel, tehlikeli kimyasal madde saçılması, gaz kaçağı,vb.) tehlikeleri ve çalışan kişilerin görev ve sorumlulukları açıklayan prosedürleri içerir. Acil durum ekipleri oluşturulmalı ve uygun görülen yerlere işaret levhaları yerleştirilmelidir. (<http://www.yildizisguvenligi.com>).

2.3.2. Acil Durum Planının Hazırlanması

İSG Danışmanı tarafından hazırlanır ve tatbikatı yapılır.

2.3.3. Dış Etkenlerle Koordinasyon

Bir Acil Durum Hazırlık Planı'nın oluşturulmasında ilk adım, acil bir durumda şantiyeye yardımcı olabilecek yerel acil durum kaynaklarının belirlenmesidir. Bu kaynaklar ve hizmetler aşağıdakileri de içerir:

- Ambulans Hizmeti / Tıbbi Teknisyenler : Tıbbi müdahale
- Yangın Bölümü : Yangına müdahale, yangın önesi planlama, sınırlı alandan kurtarma
- Tehlikeli Malzemeye Müdahale / Temizleme Grupları : sızıntıya müdahale
- Yerel Acil Durum Planlama Komisyonu (varsa): Toplu uyarı / boşaltma
- Polis/Jandarma: Grevler, bomba tehditleri, toplu olarak boşaltma, trafiğin yönlendirilmesi
- Komşu Tesisler: Yazılı anlaşmalar yoluyla sağlanan olanaklar, itfaiye, tehlikeli madde müdahale ekibi
- Hastane: Çoklu veya ağır yaralı tedavisi
- * Diğer Acil Durum Hizmetleri: Kötü hava koşulları (Örn. Kasırga, hortum, tehlikeli fırtına uyarıları)
- * Yerel Medya: Radyo ve televizyon istasyonları, acil durum yayın olanakları ile acil durum müdahale ekipleri ile koordinasyon

* Yerel acil durum müdahale yetkilileri - toplu olarak boşaltma ve trafiğin yönlendirme yetkisi

Kullanılan her bir harici acil durum müdahale ekibinden alınan bilgiler şunları içermelidir: Adres, görüşülen kimse, telefon numarası, hangi yolla görüşüldüğü, cevap süresi, acil durum kaynağının olanakları. Destek veya ikincil kaynaklara duyulan ihtiyaç değerlendirmenin bir parçası olarak tanımlanmalıdır. Bu bilgilerin toplanması ve doğrulanması ön planlama ve acil bir durumda koordinasyon için gereklidir. Ekiplerin adı, adresi ve telefon numarası Acil Durum Koordinasyon Temas listesi'nde olmalıdır. Bu liste, şantiyeye asılmalıdır.

* Acil durum kaynakları belirlendikten sonra tesis, olası acil durumlara verimli bir şekilde hazırlıklı olmak için bu kaynakları koordine etmelidir. Asılan listede bulunması gerekenler www.isguvenligi.net sitesinden elde edilebilir.

2.4. Denetim

İSG kurallarının düzgün bir şekilde uygulanabilmesi için işyerlerinin sıkı bir şekilde denetlenmesi gerekmektedir. Denetleme işlemleri resmi makamlar, uluslararası denetleme kuruluşları ve anlaşmalı uzmanlar tarafından yürütülmektedir.

3. OFİSLERDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNİN TEMEL İLKELERİ

3.1. Giriş

3.1.1. Teknik Etkenler

Bir işletmede İSG'yi etkileyen başlıca teknik etkenler, araçlar ve teçhizat, elektrik sistemi ve elektrikli donanımlardır.

Kullanılan ekipmanlarla teknoloji açısından önemli olup işletmenin planlanması sırasında bu hususların belirlenmesi uygundur. Emniyetli çalışma için iyi bir teknik planlamanın yapılması ön koşuldur.

3.1.2. Kişisel Etkenler

Çalışanın sağlık, beslenme, eğitim, yetenek, disiplin anlayışı gibi etkenlerdir. İş kazaları açısından büyük önem taşımaktadır.

Kişisel etkenler, İSG yasası kapsamındaki kişilerin sağlık, eğitim seviyesi, deneyimi, zeka gelişmişliği ve bilgilendirme durumuyla ilgilidir.

İşyerinde verilecek eğitimle sadece deneyim, eğitim seviyesi ve bilgilendirme durumu geliştirilebilir.

Zeka seviyesi ve sağlık durumu iyileştirilemez.

Üstelik, sağlık durumu daha da kötüleştirilebilir.

Örneğin sağlık kontrollerinde işitme kaybı arttıkça çalışanın bazı bölümlerde çalışması kısıtlanırken, doğuştan sağır ve dilsizler için böyle bir sorun yoktur.

3.1.3. İdari etkenler

Yöneticilerin İSG prensiplerine inanması, benimsemesi ve çalışanlara örnek olması gerekmektedir. Yöneticinin kaale almadığı İSG yasasını çalışanlar hiç benimsemez ve uygulamaz. İSG yasasının uygulanması, ancak etkin denetim sayesinde gerçekleşir.

Bir iş yerinde yöneticilerin İSG yasasını, standartlarını ve kurallarını benimsemesi, kendisini ve işyerindeki herkesi İSG' nin bir parçası gibi görmesi ve uygulaması, uygulatması ve denetimini sağlaması çok önemlidir. Bu hususları önemsemeyen bir işverenin işyerinde İSG'nin başarılı olması beklenemez.

3.1.4. Çevresel Etkenler

Kimyasallar, parlayıcı ve patlayıcı maddeler, toz, gaz, gürültü ve titreşim, ve trafik ile yapılaşma gibi etkenlerdir. İşletmenin İSG planlamasına önemli derecede etki yapmaktadır.

Çevresel etkenler arasında kimyasallar, gürültü, toz, vibrasyon gibi etkenlerle işletmenin faaliyetlerini sürdürebilmesi için inşa edilen yapılar (Ofis, Garaj, yemekhane, WC, atölye, merdiven, köprü v.s. gibi) bulunmaktadır.

Her işletmede olduğu gibi ofislerde de tehlikeleri ve riskleri yönetebilmek için iyi bir organizasyon yapılmalıdır.

Özellikle ISO ve OHSAS sertifikası bulunan işletmelerin diğer işletmelere göre fevkalade iyi bir seviyede oldukları söylenebilir. İşletmelerde İSG yönetimini yürütmek için

- İSG çalışanlar temsilcisi (İSG Yasası)
- İSG uzmanı (danışman) (İSG Yasası)
bulunur. Ayrıca
- ISO 9001 sistem sorumlusu
- ISO 140001 sistem sorumlusu
- OHSAS 18001 sistem sorumlusu da yararlı olur.

3.2. İş Sağlığı

Ofisler güvenli iş ortamı olarak telakki edilmekle birlikte çok sayıda iş sağlığı ve güvenliği sorunları yaşanmaktadır.

Kayıtlar:

İSG açısından ofislerde aşağıdaki kayıtlar tutulmalıdır:

- * İş kazaları ve ramaklar
- * Ziyaretçi kişiler, araçlar ve giriş-çıkış saatleri
- * Makine tamirleri, bakımları
- * Personel eğitimi, eğitime katılanlar
- * Olumsuz doğal olaylar
- * Personel kayıtları, sağlık karneleri
- * Acil Eylem planı tatbikatı' nın yapılış tarihi
- * Acil Durumlar

Ofislerde iş sağlığı ile ilişkili olarak karşılaşılan sorunlar:

3.2.1. Tehlikeli Kimyasallar

Ofislerde çeşitli kimyasal maddeler (Printer kartuş ve tonerleri, temizlik maddeleri, piller v.s.) kullanılmaktadır. Bu maddelerin kullanımı ve bertarafı mevcut tüzüklere ve kullanma talimatlarına göre yapılmalıdır.

Ofislerde kullanılan başlıca tehlikeli maddeler şunlardır:

Tüpler, yapıştırıcılar, mürekkep, ofis malzemeleri. Bazı maddeler tehlikeli kategorisine girmekle beraber, riskinin düşük olması nedeniyle pratik olarak zararsız olarak kabul edilebilir.

Bütün kullanılan kimyasalların MSDS (Material Safety Data Sheet - Malzeme Güvenlik Bilgi Formu) bilgileri iş ortamında bulunmalı ve güvenlik önlemleri hakkında çalışanlar bilgilendirilmelidir.

<http://www.maqohsc.sa.gov.au/>

3.2.2. Toz

Tozlar ve insan sağlığı üzerinde olumsuz etki yapabilirler. Ofislerde toz miktarı az olduğu için özel önlem alınmasını gerektirmez.

3.2.3. Ses ve Gürültü

Çalışma ortamına yayılan ve şiddeti 60 dB'nın _A üzerinde olan sesler, çalışanları çeşitli şekillerde rahatsız etmektedir.

Ofislerde gürültü, ekipmanların çalışırken ses çıkarması, termal konforu sağlamak için klima veya vantilatör kullanılması gibi faaliyetlerden kaynaklanmaktadır.

Ofislerde kullanılan ekipmanlar gürültü açısından genellikle KKD kullanımını gerektirmezler. Dışarıdan kaynaklanan sürekli gürültü mevcutsa, ofis ortamının dışarıdan izole edilmesi çözüm olabilir. Geçici bir süre için ofis içinde tamirattan kaynaklanan gürültü emisyonu varsa, maruziyet süresi kısaltılarak çözüm bulunabilir.

Temizlik sırasında gürültü çıkaran ekipman kullanılıyorsa, KKD kullanılarak sorun çözülebilir.

3.2.4. Titreşim

Mekanik titreşim insanlarda pek çok organda sorun oluşturabilmektedir. **El-kol titreşimi**, damar, kemik, eklem, sinir ve kas bozukluklarına; **bütün vücut titreşimi** ise, mekanik titreşim; olarak, vücudun tümüne aktarıldığında, işçilerin sağlık ve güvenliği için risk oluşturan, özellikle de, bel bölgesinde rahatsızlık ve omurgada travmaya yol açan titreşimi olarak tanımlanmaktadır.

Ofis ekipmanları genellikle aşırı bir titreşim yaymadığından ofis çalışanları titreşim açısından genellikle önemli bir problemle karşılaşmazlar.

3.2.5. İskelet Sistemi Rahatsızlıkları

Ofislerde sıklıkla karşılaşılan bir diğer sorun, iskelet sistemi rahatsızlıklarıdır.

Çalışma araç ve gereçlerinin insanın gövde yapısına uygun düşecek biçimde düzenlenmesi, elverişli ışık, ses, havalandırma, ısı, nem gibi çalışma koşullarının sağlanması gibi konulardan oluşan ergonomi unsurlarına dikkat edildiğinde iskelet sistemi rahatsızlıkları büyük ölçüde önlenmektedir.

Ergonomi çalışmaları, işletmelerdeki yaralanmaları önlemek, cisimleri kaldırma, itme ve çekme işlemleri sırasında daha az güç harcanması, kas-iskelet sistemi hastalıklarına neden olan risk faktörlerini azaltma, iş yeri verimliliğini arttırma, hastalıktan doğan sağlık harcamalarının, tazminatların ve iş günü kayıplarının önlenmesine yarar sağlamaktadır.

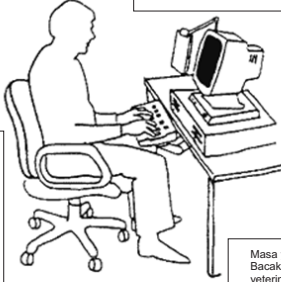
İş ortamında ergonomi açısından öncelikli olarak oturarak çalışanların oturma şekli ve kullandıkları sandalyeler önem kazanmaktadır.

Şekil 3.1 ve 3.2’de ergonomik sandalyelerle ilgili örnekler verilmiştir.

**BİLGİSAYAR İÇİN
ÖNERİLEN
ÇALIŞMA POZİSYONU**

Kullanıcı ile ekran arasındaki mesafe önemli. Ekran, kullanıcı ile aynı yükseklikte olmalı

* Ekranın üst seviyesi kullanıcının göz seviyesinden biraz aşağıda olmalı.
* En az on dakikada bir ekrandan başka bir yere daha uzak bir noktaya odaklanınız.

Sandalye: arkalık rahat ve ayarlanabilir olmalı, yükseklik ayarlanabilmeli

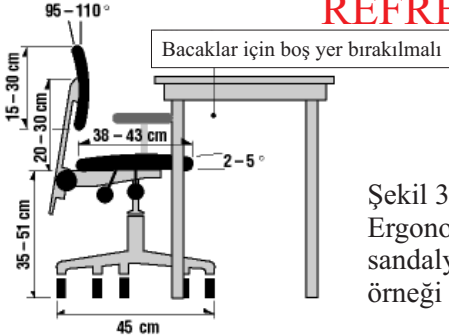
Klavye: Erişim kolay olmalı ve o şekilde ayarlanabilmeli ki kollar paralel olarak erişebilmeli

Masa yüzeyi: Bacakların girebilmesi için yeterince boşluk kalmalı

Ayaklar: Zeminde veya ayaklık üzerinde rahat olmalı, saatte en az bir kez ayağa kalkınız.

Şekil 3.1. Bilgisayar kullanıcıları için ergonomi

REFRERANS

Şekil 3.2.
Ergonomik sandalye
örneği

3.2.6. Stres

Psikolojik stres: Son on yılda işe bağlı psikolojik rahatsızlıklar giderek önem kazanmaya başlamıştır. Monoton iş ortamı, yoğun dikkat gerektiren işler, çalışma saatlerinin düzensiz olması, vardiyalı çalışma, şiddete maruz kalınan işler (polislik ve gardiyanlık gibi), yalnız çalışma, aşırı sorumluluk gibi iş şartları, çalışanlarda ciddi psikolojik rahatsızlıklara neden olabilir. Böyle psikolojik stres ve aşırı yüklenmeler, çalışanlarda uyku bozuklukları, tükenme sendromları, ve depresyona neden olabilir.

İş stresine bağlı olarak kalp-damar sistemi hastalıklarında, özellikle koroner damar hastalıkları ve hipertansiyonda artış olduğu bildirilmiştir.

İş stresi zamanla değişim gösterdiğinden, kan basıncına etkisini ölçmek kolay değildir. Ancak araştırmalar yüksek iş stresine sahip bireylerde kalp hızı ve kan basıncının çok daha yüksek olduğunu göstermiştir.

Hayatı tehdit eden ya da ölümlü sonuçlanan büyük kazalar ve faciaların, çalışanlarda ağır psikolojik bozukluklara neden olduğu görülmüştür (Şimşek, 2000).

Psikiyatristler iş yaşamında stres yaratan faktörleri şu başlıklar altında toplamaktadırlar:

1. İşin Yapısından Kaynaklananlar

- İşin yükü ve niteliği
- Düşük ücret
- Vardiyalı çalışma
- Amirlerle çatışma
- Dedikodu
- Görevin çeşitliliği ya da çok yönlülüğü
- Monotonluk
- Yetersiz kaynaklar
- Meslektaşlarla çatışmalar

2. Örgütsel rolden kaynaklananlar (rol çatışması ve rol belirsizliği)

3. Kariyer gelişiminden kaynaklananlar

4. Örgütün yapı ve ikliminden kaynaklananlar

5. Örgütün dışından kaynaklananlar (aile ve sosyal yaşam)

Psikiyatristler en yüksek iş stresinin aşağıdaki meslek gruplarında olduğunu belirtmektedirler

- Acil Yardım Personeli
- Polisler
- İtfaiyeciler
- Yöneticiler
- Öğretmenler (özel eğitim öğretmenleri)
- Sosyal hizmet uzmanları
- Madenciler

İş stresi çoğu zaman mesleki yetersizliğe, diğer bir ifade ile psikolojik sakatlığa yol açmaktadır. Bu da iş veriminin azalması ve ekonomik kayba neden olmaktadır. Bu nedenle stres azaltıcı yöntemlerin uygulanması, çalışanın tatmini üretimin de artışına katkıda bulunacağı gibi sağlık harcamalarında da azalmaya neden olacaktır (<http://www.tkd.org.tr>)

3.2.7.Sıcaklık

Ofislerde ortam sıcaklığı iklimlendirme ekipmanlarıyla istenilen şekilde ayarlanabilir.

3.2.8. Koku ve Hava Kalitesi

Ofislerde iyi bir havalandırma sağlanarak hava kalitesi istenilen seviyeye getirilmelidir.

3.3. İş Güvenliği

3.3.1. İş Kazaları

Ofislerde her İSG toplantısında konuşulması gereken konulardan bazıları şunlardır: Kayma, takılma ve düşme, elektrik, kişisel güvenlik ve ekipmanlardır. Bu nedenlerle insan sağlığı açısından riskli faaliyetler bulunmaktadır. Kazalar genellikle elektrik çarpması, mekanik tehlikelerden kaynaklanan ezilmeler, kesilmeler, ciltte yanıklar, göze cisim kaçması, ağır yüklerden kaynaklanan rahatsızlıklar olarak sayılabilir.

3.3.2. Bina Yapısı

Binaların amaca uygun olarak dizayn edilmiş olmaması, plansız gelişmeler, gelişigüzel bina tadilatları, iyice düşünmeden eklenen yeni üniteler gibi olumsuzluklar rahat çalışma ortamını etkilemekte ve kazalara, çalışanlar üzerinde strese sebep olabilmektedir. Çoğu kez de işletme randımanı olumsuz etkilenmekte, kapasite ve/veya kalite düşmektedir. Gelişigüzel yapılan eklemelerin yangına sebep olduğu dahi görülmüştür.

3.3.3. Doğal Olaylar

Doğal olaylar arasında deprem, yağışlar, su baskınları, yıldırım düşmesi gibi olayları sayabiliriz. Her sektörde olduğu gibi bu tür olaylar yaşandığı zaman ofis ve ofistekilerin etkilenmesi, iş sağlığı ve güvenliğinin zarar görmesi normaldir. Bu tür olaylar engellenemez ama önceden önlem alarak olumsuz etkileri azaltılabilir.

3.3.4. Personel ve Ziyaretçiler

Her sektörde olduğu gibi ofislerde de personelin eğitilmesi ve bu eğitimlerin her yıl tekrarlanması İSG yasası gereğidir. Ofislerde yılda en az 4 saat eğitim yapılmalıdır.

İşletmeye giriş yapan araçlar ve yabancılar kayıt altına alınmalıdır.

3.3.5. Yük Kaldırma, Yükleme ve Taşıma

Ofislerde ağırlık kaldırma, indirme ve yük taşıma gibi konularda vücuda doğru ve güvenli kullanma eğitimleri verilmesi gerekmektedir. Uygun ergonomik koşullar sağlandığı takdirde hem işçilerin sağlığı konusunda önemli bir adım atılmış olacak, hem de hastalıktan doğan sağlık harcamaları, tazminatlar ve iş günü kayıpları önlenmiş olacaktır. KKTC İş Sağlığı ve Güvenliği Yasasına göre Kadın ve genç kişiler 25 kilodan fazla yük kaldırılması gereken işlerde çalıştırılamazlar

El ile yük kaldırma, aktarma ve depolama gerektiği zaman, ekip halinde çalışma durumunda, ekibi yönetmek için kullanılacak olan hareket ve işaretleler önceden belirlenmiş olacaktır.

Yüklerin kaldırılması konusunda olumsuzlukları önlemek açısından aşağıdakiler uygulanabilir:

- * Yüksekteki raflara ulaşmak için her zaman merdiven kullanınız. Boyunuzdan daha ykeek yerlere uzanmayınız. Aksi halde adale ağrısı meydana gelebilir, veya başınıza bişey düşebilir.
- * Yük kaldıracacağınız zaman dizlerinizi bükünüz. Bu şekilde daha kolay denge sağlarsınız, ayrıca sırtınıza daha az yük biner.
- * Çok sayıda eşyayı taşımak için el arabası kullanılması yararlı olacaktır.

3.3.6. Dışarıda Yürütülen Faaliyetler

İSG yasasına göre, görevli olarak işletme alanı dışına gönderilenler, hastaneye gitmek için iş yerinden ayrılanlar, belirli durumlarda evden işe gidip gelmekte olanlar, her ne sebeple isterse olsun iş yerine ait bir vasıtada seyahat etmekte olanlar ve bebek emzirmek için iş yerinden ayrılan bebekli kadınlar çalışır kabul edilmektedir.

Örneğin işletmenin aracıyla ürün dağıtan şoförler, müşterinin şantiyesinde iş yapanlar (mimarlık bürosu personeli gibi), işletmenin bir ihtiyacını piyasadan temin etmekle görevlendirilen satın almacı kişilerin maruz kalacakları kaza, iş kazası sayılmaktadır.

Şoförler trafik kurallarına uymakla yükümlüdür.

Şantiyede çalışanlar ise, müteahhitle ve taşeronlarla uyum içinde çalışmakla yükümlüdür.

3.4. Önlemler

3.4.1. İş Kazaları

İş kazalarını azaltmanın başlıca yöntemleri: makina ve ekipmanların bakımlı olması, işe uygun olması, personelin ehliyetli ve deneyimli olması, çalışma koşullarının uygun olmasıdır (ısı, ışık, ses, ergonomi v.s.).

3.4.2. Meslek Hastalıkları

Ofis çalışanları en fazla CTD riskiyle karşı karşıyadır. CTD (Kümülatif Travma Rahatsızlıkları - Cumulative Trauma Disorders), çalışanların tekrarlanan hareketler yaparken yakalandıkları rahatsızlıklardır. (Carpel tunnel syndrome, tendonitis, De Quervains rahatsızlıklarıyla tetik parmak rahatsızlıklarından oluşur. Tüm bu rahatsızlıklar ilk olarak aynı hareketi yüzlerce, binlerce defa tekrarlayarak çalışan fabrika işçilerinde görülmüştür.

Günümüzde, bilgisayarla çalışan ve veri yükleyen ofis çalışanlarında da bu rahatsızlıkların birçoğunun görüldüğü bilinmektedir. İşin sadece fiziksel özelliği değil, tekrarlanmakta olması rahatsızlığa neden olmaktadır (www.OSHA.gov).

Ofislerde sürekli oturma nedeniyle karşılaşılan bir diğer önemli sorun, bel ve sırt rahatsızlıklarıdır. Oturulan sandalyenin ergonomik olması büyük önem taşımaktadır.

3.4.3. Güvenlik Levhaları

İş kazalarını azaltmak için işletmenin çeşitli yerlerine insanları uyarmak için güvenlik levhaları asılır. Bunlara uyulması gerekmektedir. Bu levhalar, kendileri bir risk oluşturmayacak şekilde düzenlenir. KKTC’de “ Güvenlik ve Sağlık İşaretleri Tüzüğü” çıkarılmış olup AB çerçeve anlaşmasına uygun olarak hazırlanmıştır.

3.4.4. Kişisel Koruyucu Donanımlar (KKD)

Ofis işlerinde normal koşullarda KKD ihtiyacı bulunmamakla birlikte bazı görevler için kullanılması gerekebilir. Örneğin dış cephe temizliği yapanlar cam silme sırasında bu amaç için imal edilmiş sepetli asansörler kullanılmalıdır. Ayrıca vakumla temizleme işleri normal mesai saatleri dışında yapılmalı ve çalışanlar kulak tıkacı kullanılmalıdır. Ofislerde ilaçlama gereği duyuluyorsa kimsenin çalışmadığı vardiyalarda veya tatil döneminde yapılmalı,ilaçlamayı yapanlar KKD kullanılmalıdır.

Çalışanlara ve ziyaretçilere işletmenin olumsuz koşullarını minimum seviyede hissettirmek için KKD verilir. KKD'ler CE etiketi ve EN Standart numarası taşınmalıdır. Aksi halde gerekli korumayı yapmayabilir.

3.4.5. Ölçme ve Kayıtlar

*Toz konsantrasyonu: İşletmenin çeşitli noktalarında toz emisyonu veya hava kirliliği ölçülerek önlem alınması sağlanır.

* Hava Kalitesi: (Plastik ve alkol buharları ve mürekkep konsantrasyonu için)

*Gürültü: İşletmedeki makine ve ekipmanlardan çıkan sesin şiddeti kümülatif olarak ölçülerek aşırı gürültüye maruz kalınmayacak önlemler alınır.

*Titreşim: Makinalardan kaynaklanan titreşim miktarı ölçülerek gereken önlemler alınır.

* Aydınlanma: İşyerindeki aydınlanma miktarı ölçülerek az ışık alan yerlerde önlemler alınır.

Bunların dışında araç bakım ve tamirleri, personelin hastalık ve izinleri, tüketilen akaryakıt miktarı, sürekli kayıt edilir.

3.4.6. Sağlık Kontrolları

İSG yasasına göre çalışanlar senede en az bir defa sağlık kontrolundan geçirilmelidir.

4. ÇALIŞMA ORTAMI

4.1. Giriş

Ofisler genellikle güvenli iş ortamı olarak bilinirler. Bununla birlikte İSG kuralları ihmal edilip gerekli duyarlılık gösterilmediği takdirde önemli iş kazaları meydana gelebilir, acil durumlar yaşanabilir. Ofislerde yaşanan başlıca kazalar, ayağa cisim düşmesi, kayarak veya takılarak düşme, elektrik çarpmasıdır. Bunun yanısıra tüpgaz patlaması, yangın gibi olaylar da yaşanabilmektedir.

Sel baskını, deprem, yıldırım düşmesi gibi doğal olaylar da göz önünde tutulmalıdır. Meslek hastalıkları açısından ergonomiden kaynaklanan rahatsızlıklarla insanlardan bulaşabilen hastalıklara dikkat edilmelidir.

Kazaları ve meslek hastalıklarını en aza indirmek için bu kitapçıkta yazılmış olan kurallara ve İSG yasası ile tüzüklerinde bulunan kurallara uyulmalıdır.

4.2. Ofis Ekipmanları ve Donanımlar

Ofislerde kurumun işlerinin yürütülebilmesi ve ofis çalışanlarının ihtiyaçlarının giderilmesi için birtakım ekipmanlar bulunmaktadır.

Bu cihazlar, bilgisayar ve yan üniteleri (scanner, yazıcı v.s.), ciltleme ve kağıtlar için kağıt parçalama aparatları, güvenlik kamerası, TV, telefon, fax gibi iletişim araçları, klima, vantilatör, elektrikli ısıtıcı gibi iklimlendirme araçları, aydınlatma araçları, su sebili, buzdolabı, gaz ocağı, çay-kahve makinası ve benzeri mutfak ekipmanları, vakumlu süpürge, böcek öldürme makinası ve benzeri temizlik ve hijyen ekipmanları olarak sıralanabilir.

Bunların yanında cihazlara akım sağlayan, iletişim kurmaya yarayan kablolarla su tesisatı, varsa doğal gaz, LPG veya merkezi ısıtma boruları, ofislerde bulunan çeşitli donanımlardır. Bu ekipmanların risk oluşturmaması için bakımları yapılmalı, kullanma ve bakım talimatlarına uyulmalı, ehliyetsiz kişiler tarafından kullanılmalıdır.

4.3. Ortak Kullanım Alanları, Asansörler

Ofisler genellikle aynı binayı başka ofislerle veya konutlarla yahut işletmelerle paylaşırlar. paylaşırlar. Birçok işletmenin, ofisin ve konutun birlikte paylaştıkları bir apartmandaki veya iş merkezindeki bir ofiste İSG yönünden, müstakil ofislere göre çok daha fazla tehlikeler ve riskler bulunmaktadır. Üstelik bu tehlikeleri ve riskleri minimum düzeyde tutmak için birçok konuda bütün paydaşların birlikte karar alması ve uygulaması gerekmektedir.

Örneğin bir apartmanda yangına karşı alınacak alınması gereken güvenlik önlemleri, doğal olaylar, hırsızlık, sabotaj gibi acil durumlara hazırlanma, ortak kullanım alanlarının temizlenmesi, buraların aydınlatılması, merdivenlerin, asansörlerin, elektrik, gaz, su, telefon, TV alıcılarının bakımı gibi konularda binayı kullanan herkes sorumluluk sahibidir.

Örneğin bir asansörün veya merkezi ısıtma kazanının bakımı yapılmadığı için meydana gelecek olan bir iş kazası, veya trabzanın olmamasından dolayı merdiven boşluğundan birisinin düşüp yaralanması, ofisleri teker teker sorumlu tutmaktadır.

Bu gibi durumlarda diğer paydaşlarla (kullanıcılarla) ortak bir İSG planı uygulayıp yürütmek gerekmektedir. İşletmenin kendi acil durum planı ve ekipleri yanında ortak bir acil durum planı ve acil durum ekiplerinin hazırlanması, ortak temizlik ve emniyet planı uygulanması beklenmeyen olayların olumsuz sonuçlarını azaltacaktır.

Bu kitapçıkta ortak kullanım alanlarıyla ortak sorumluluklardan ziyade, her ofisin veya işletmenin kendi içinde İSG konusunda yapması gerekenler ele alınacaktır.

4.4. Temizlik

Ofis içindeki temizlik işleri için görevlendirilmiş kişiler bulunur. Bunlar için görev talimatları hazırlanır, gerekli KKD verilir, eğitim yaptırılır. Ofislerde hijyen kurallarına önem verilmeli ve aynı zamanda İSG çalışmalarının bir parçası sayılmalıdır. Temizlik işlerinde kullanılan kimyasalları için MSDS formlarına göre önlem alınmalıdır.

Gürültülü çalışan temizlik makinaları, mümkün olduğu kadar mesai saatleri dışında çalıştırılmalı ve kullananlara diğer KKD yanında kulak koruyucuları da verilmelidir.

4.5. Emniyet

Ofisin emniyeti için emniyet görevlileri bulundurulabilir veya özel güvenlikten hizmet alınabilir. Güvenlik kameraları kurulabilir. Ziyaretçiler kayıt edilip girişlerde üzerleri aranabilir. Arama işi sabit veya seyyar güvenlik ekipmanlarıyla veya insanlarla yapılabilir. Bu konudaki çalışmalar da sürekli izlenerek geliştirilmelidir.

4.6. Tehlikelerin belirlenmesi

Ofislerde karşılaşılan başlıca tehlikeler elektrik, ıslak ve pürüzlü zemin, yangın, tüpgaz, ağır yükler, yüksek binalarda dış cephe temizliği, asansör, biyolojik tehlikeler ve doğal olaylar gelmektedir. Bunların dışında fazla önem taşımayan çeşitli tehlikeler Risk Analizi bölümünde ele alınmıştır.

Ofislerdeki İSG risklerini azaltmak için bir kontrol listesi hazırlanıp zaman zaman bu listeye göre kontrol yapılması yararlı olacaktır.

4.6.1.Elektrik

İşyerinde elektrikle ilgili iş güvenliği önlemleri son derece önemlidir. Elektrik akımı, yüksek voltajda öldürücü olabilir. Çok az bir miktar elektrik akımı bile vücudumuza zarar verebilir, Sinir sisteminde tahribat yahut felç yaratabilir. Elektriğin hatalı kullanımı sonucu yangın dahil birçok kazaların sebebi olabilir.

Elektriğe karşı ofislerde alınabilecek bazı önlemler aşağıda verilmiştir.

* Kabloları sürekli kontrol ediniz, arızalı olanları değiştiriniz.

* Kapılara ve geçiş yollarına kablo çekmeyiniz.
Takılma riski yaratabilir.

* Elektirik devrelerine fazla priz yüklemeyiniz.

* Fişleri çıkarmak için kablolardan tutup çekmeyiniz. Fişi tutarak çıkarınız.

* İzolasyonu hasarlı bir kabloya kesinlikle dokanmayınız.

*Elektrikli cihazların üzerine veya yanına su kaçmadığından emin olunuz.

Tüm çalışanları elektrik güvenliği konusunda eğitiniz.

4.6.2.Yangın

İş sağlığı ve güvenliği açısından yangın konusu öncelikle ele alınması gereken bir konudur. Her yıl işyerlerinde yangınlar çıkmakta ve ağır bedeller ödenmektedir. Ofislerde de yangın en büyük tehlikelerin başında gelmektedir. Yangın konusunda alınması gereken başlıca önlemler şunlardır:

* Tüm elektrik prizlerinin çalıştığından emin olunuz.

* Prizlere aşırı yük bindirmeyiniz.

*Tüm ulama kablolarının çalışır durumda olduğundan ve takılmayı önleyecek şekilde yerleştirilmediklerinden emin olunuz.

*Tüm sıvı maddeleri kablo ve soketlerden uzak tutunuz.

- * İzmaritlerin tablalara bırakılmadan önce tamamen söndürülmüş olmaları sağlanmalıdır.
- * Boş kutulara hiçbir zaman sigara atılmamalıdır.
- * Tüm merdivenler ve diğer çıkışlar anlaşılır şekilde işaretlenmelidir.
- * Tüm işçiler, çıkışların yerini bilmelidir.
- * Yangın söndürücüler zeminin üzerinde olmalı ve yetkili birisi tarafından sık sık kontrol edilmelidir.
- * Çalışanların, yangın söndürme cihazlarını kullanmasını bilmelidir.
- * Bir yangın çıktığı zaman, başka birisinin itfaiyeye haber verip vermediğini düşünmeden itfaiye aranmalıdır.
- * Kapıları açmadan önce sıcak olup olmadıklarını kontrol ediniz. Arkasında yangın olan kapılar önlem alınmadan açılmamalıdır.
- * Yangından dolayı bir odada mahsur kalmışsanız, kapının altını kapatmak için elbiselerinizi kullanarak bulunduğunuz bölmeye duman girmesi engellenmelidir.
- * Odada çalışan bir telefon varsa itfaiye artanıp durum ve yer bildirilmeli, mümkünse pencereye ışık tutarak daha kolay bulabilmelerine yardımcı olunmalıdır.

- * Binadaki herkes acil yangın sireninin yerini bilmelidir.
- * Yangından kaçıp dışarı çıkmayı başarmışsanız, hiçbir sebeple tekrar içeriye girmeyiniz. Eğer içeride başka kişilerin bulunduğunu biliyorsanız, bir itfaiye görevlisi bulup durumu ona izah ediniz.
- * Tüm yangın alarmlarının pillerinin yeni ve çalışır durumda olduğundan emin olunuz.
- * Yanıcı maddeleri ısı veya yangından mümkün mertebe uzak tutunuz.
- * Yanıcı maddelerle çalışırken her türlü güvenlik önlemini alınız.
- * Tüm çıkışlar temiz ve kolay erişilebilecek şekilde olmalıdır. Buralarda masa veya evrak dolabı bulunmamalıdır. Acil durumda yaralanmalara sebep olabilir.
- * Yangın sırasında asansörleri kullanmayınız, merdivenleri kullanınız.
- * Oda duman dolmuşsa çıkışı kullanırken mümkün mertebe zemine yakın olarak hareket ediniz.

4.7. Ofislerde İş Güvenliği Kontrol Listesi

Ofislerde iş güvenliği açısından aşağıdaki listenin uygulanması yararlı olacaktır.

Geçiş yolları temiz ve kullanılabilir durumdadır.

Elektrik kabloları kullanılabilir durumdadır.

İlk yardım malzemesi stokları yeterlidir.

Tüm çalışanlar gerekli KKD'yi kullanmaktadır.

Çalışma alanları düzenli olup dağınıklık yoktur.

Yangın çıkışları gerektiği gibi işaretlenmiş olup herkes tarafından görülebilecek durumdadır.

Duman detektörleri çalışır durumdadır.

Acil durum numaraları herkes tarafından görülebilecek yerlere asılmıştır.

Tehlike ve ikaz işaretleri görülebilir durumdadır.

Tüm evrak dolapları sabitlenmiştir.

Kimyasal maddeler doğru ve güvenli şekilde stoklanmıştır.

Stok rafları aşırı miktarda ve fazla yükseğe kadar doldurulmuş değildir.

Yerel acil numaraları güncellenmiş olarak duvara asılmıştır.

Merdivenler erişilebilecek ve kullanılabilir durumdadır.

Basamaklarda dökülüp saçılmış malzeme bulunmamaktadır ve erişimin kolay olması için kilitsiz durumdadır.

Isıtma ve soğutma araçları temiz olup gereksiz cisimler tarafından kapatılmış değildir.

Bilgisayar ve monitörler sabitlenmiş ve çalışır durumdadır.

Panolar kolay erişilebilir durumda olup gerektiği gibi etiketlenmiştir.

Çalışanlar, iş güvenliği konularında güncellenmiş bilgilerle donatılmıştır.

Aydınlatma ampülleri çalışır durumdadır

Tüm kullanılmış kutular boşaltılıp temizlenmelidir.

Yerler silinirken “kaygan zemin” levhası kullanılmaktadır.

4.8. Personel Eğitimi

Ofis çalışanlarına aşağıdaki konuları kapsayan eğitim verilir.

- * Yangın
- * Elektrik
- * Takılma, kayma, düşme
- * Kimyasallar
- * Tehlikeli Maddeler
- * Ergonomi
- * Stres
- * İlk Yardım
- * Yük Kaldırma, ağır yükler
- * Ekipman kullanımı

Bu eğitimler sonunda:

- * Tüm çalışanların yangın çıkışlarını ve yangın söndürme cihazlarının yerini bildiğinden emin olunuz.
- * Herkes yangın söndürme cihazını kullanmayı öğrenmiş olmalıdır.

- * Herkes yangın söndürme cihazına ulaşabileceği en uygun yolu bilmelidir.
- * Tüm yollar ve geçitler takılmayı önlemek için kablo ve tellerden arındırılmış olmalıdır.
- * Kullanmadan önce tüm kabloları ve ulamalar kontrol edilmeli ve kusurlular değiştirilmelidir.
- * Yük kaldırılırken dizler bükülmelidir.
- *KKD'lerin nasıl kullanılacağını öğrenmiş olmalıdır.

4.9. Diğer Faaliyetler

İş Sağlığı ve güvenliği bilincini ön plana çıkarmak, çalışanların sürekli uyarılmasını sağlamak için birtakım faaliyetler daha yürütülebilir. Bunların bazıları işyerine İSG sloganları, İSG posterleri asmaktır.

4.9.1. İSG Sloganları

Bu amaçla İSG Sloganları kullanılabilen bazı İSG sloganları şunlardır:

- * Çıplak bir tel yangın başlatabilir
- * Güvende olmak üzmekten daha iyidir
- * İşiniz ve güvenliğiniz birbirinden ayrılamaz
- * Bugün alarmda, yarın hayatta olun
- * Ayakkabınızı kontrol edin, gününüz kaymasın

- * Tehlike yanınızda, farkında mısınız?
- * Dikkatli olun, kazalar acıtır
- * Kısayollar yaşamı kısaltır
- * İhmal edilen yara, enfeksiyona uğramış yaradır
- * Şüphelen varsa, kontrol et
- * Güvenlik ücretsizdir, bol bol kullanınız
- * Öncü ol, güvenlik kurallarını takip et
- * Mantıksız bir hata yapmaktansa, mantıksız bir soru sor
- * İşyerindeki önemli ilk üç harf: SEN

4.9.2. İSG Değişleri

- * Bugün güvenle çalışmanızın ödülü, yarınızdır.
- * Günün sonunda goller basittir: Emniyet ve güvenlik
- * Bazı gözler görmez, bazı kulaklar duymaz. Akıllı ol, KKD kullan
- * İş güvenliği akıl yoludur, kazalar akılsızlık
- * Bir dakika kazanmak için kafanı verme, beyninin kafaya ihtiyacı olacaktır.
- * Bir defa ölmektense bin defa dikkatli olmak iyidir
- * Hatalarınızla yaşamak sandığınızdan daha zordur. KKD kullanınız.
- * İş güvenliği kuralları uygulanmak içindir. Kendine iyi bak, yarın görüşmek için.
- * Şans tükenebilir, ama iş güvenliği yaşam için gereklidir.

4.9.3. İş Güvenliği İşaretleri

İş güvenliği ile ilgili olarak KKTC İSG yasağı altında Güvenlik ve Sağlık İşaretleri Tüzüğü çıkarılmıştır.

Ofislerde kullanılması yararlı olan bazı iş güvenliği levhaları aşağıdaki listede verilmiştir:

- * Çıkış
- * Girilmez
- * İşi olmayan giremez
- * Yangın söndürme cihazı
- * Cep telefonu yasaktır
- * Sigara içilmez
- * Islak zemin
- * Göz yıkama noktası
- * İlk yardım
- * Dur
- * Tehlike: Kimyasal deposu
- * Dikkat
- * Yangın çıkışı
- * Acil durumda ara: 155

- * Tek yol, güvenli olan yoldur.
- * İş güvenliği kurallarını uygula. İkinci bir şansın olmayabilir.
- * Güvenli bir gün geçiriniz
- * Kazaların 3 sebebi şunlardır: Düşünmedim, görmedim, bilmiyordum.
- * Takılma tehlikesi
- * Zehir
- * Tehlikeli duman
- * Yiyecek - içecek yasaktır
- * Başınızı gözetiniz
- * Güvenlik ayakkabısı gerekir
- * Baret gerekir
- * Gözlük kullanılmalı
- * Dikkat: Gürültülü alan. İşitme kaybı olabilir
- * Yüksek voltaj
- * Elektrikçi odası, yetkili olmayan giremez
- * Güvenlik donanımı olmayan giremez
- * Alevlenebilen malzeme
- * Ellerinizi makinadan uzak tutunuz
- * Sadece yetkili kişiler çalıştırabilir
- * Merdiveni 2 elinizle tutunuz, yavaş çıkınız
- * Acil duş

5. OTOPARK VE TRAFİK

Müstakil binalara sahip ofislere ait otopark yoksa, özel otoparkları kullanarak ihtiyaçlarını giderirler. Aynı binayı başkalarıyla paylaşan ofisler, otoparkı da paylaşmak durumundadır. Binaya ait özel otopark varsa, burasını da diğer apartman sakinleriyle ortak olarak kullanmak durumundadır. İSG açısından otopark da işyeri sayılmakta olup İSG kuralları burada da uygulanmak durumundadır.

Otoparkın kapalı olması durumunda aydınlatma, havalandırma ve trafik işaretleri önem kazanmakta, olup İSG levhaları burada da bulundurulmalıdır. Yangın emniyeti ve acil durum önlemleri burada da geçerlidir.

Tedarikçilerin, müşterilerin, ziyaretçilerin, personelin, işletmenin ve diğer paydaşların araçları yoğun bir trafik yaratabilir. Ofise ait otoparkta trafik kazası olmaması için gerekli önlemler alınmalıdır.

Otopark içerisinde park yuvaları işaretlenip her aracın plaka numarasının bu yuvalara yazılması, kaza riskini azaltacaktır.

6. BİNALAR

6.1. Yapısal Özellikler

6.1.1. Yemekhane:

Çalışanların yemek ihtiyaçları işveren tarafından karşılanıyorsa, personele yeterli servisi verecek büyüklükte bir yemekhane bulunmalıdır.

Eğer çalışanlar kendi yemeklerini kendileri getiriyorsa, yemeklerini ısıtabilmeleri veya sıcaktan koruyabilmeleri için olanak ve yer temin edilmelidir. Buradaki İSG kurallarının uygulanmasından da işveren sorumludur.

Yemekhane, soyunma yerleriyle lavabolara yakın olmalıdır. Hijyen kurallarına uygun olmalı, gerektiğinde yemekhane ısıtılmalıdır.

6.1.2. Çatılar

Çalışanları meteorolojik etkilerden (Isı, yağış, rüzgar v.s) tamamen koruyabilmelidir. Özellikle saçla kaplanan çatılarda çatı yüksekliği en az 3.5 m olmalıdır. Yıldırım düşmesine karşı koruma sağlanmalıdır. Tavan yüksekliği ortalama 3 m ve en alçak kısım 2.4 m olabilir.

6.1.3. Hava Hacmi

KKTC İSG yasasına göre kişi başına 11 m³ hava talep edilmektedir. Tavan yüksekliğinin 4.25 m' den fazlası hesaba alınmaz.

6.1.4. Döşeme

Döşemeler kuru, düz, kaymaz malzemeden yapılmış olacak ve yıkanıp temizlenmesi kolay olacaktır.

6.1.5. Koridorlar

Ekipmanlar arasında geçiş ihtiyacı için en az 80 cm'lik mesafe sağlanmalıdır. Duvarlar arası koridorlar ise en az 120 cm genişlikte düzenlenir. Yüksekte bulunan yürüyüş platformları en az 90 cm yükseklikte korkulukla çevrilmelidir.

6.1.6. Kapılar

İnsan geçişleri için yeterli, iç ve dış ısı farklarını koruyucu, dış ortamdaki gürültü, koku veya zehirli gazların içeri girişini engelleyici kapasitede olmalıdır.

6.1.7. Pencereleler

İçeriye ışık girmesine yarayan tüm açıklıkların (yan duvar ve tepede) taban yüzeyine oranı en az %10 olmalıdır. Açılıp kapanmaları kolaylıkla yapılabilmelidir.

Işık, ısı, hava akımları, gürültü, toz, zehirli gazlara karşı içeridekileri koruyucu özellikte olmalı veya bunun için gerekli donanımlara (perde, pancur v.s.) sahip olmalıdır.

6.1.8. Merdivenler

İşyerinde asansör olsa bile, katlar arasında iniş çıkışlara olanak veren sabit merdivenler bulunmalıdır.

Merdivenler ateşe dayanıklı malzemeden yapılmış olmalı, m² de 500 kg yükü taşıyabilmelidir.

Merdiven genişliği en az 100 cm olmalıdır (bakım işlerinde kullanılanlar daha dar olabilir).

Normal merdivenlerde (X) daha büyük açı varsa, ya 90lık ya da döner merdiven dizayn edilmelidir.

Basamaklar en az 22 cm eninde olmalı, yükseklikleri 13 cm'den küçük ve 26 cm'den büyük olmamalıdır.

Dört basamaktan fazla olan merdivenlerde trabzan bulunması zorunludur. 120 cm' den geniş merdivenlerin ortasında ek bir trabzan bulunmalıdır.

Merdivenler, herhangi bir tehlike anında, çalışanların binayı rahatça boşaltmasına olanak vermelidir. (REF)

6.1.9. Korkuluklar

Korkuluklar tabandan itibaren en az 90 cm yükseklikte olmalı ve herhangi bir yönden gelen en az 100 kg'lık yükü taşımalıdır.

Korkuluklarda en az 2 m'de bir dikme bulunmalı ve ortasında yatay bir eleman bulunmalıdır.

6.1.10. Tuvaletler

Gerekli havalandırma ve aydınlatma sağlanmalı, koku çıkması engellenmelidir.

KKTC İSG yasası asgari koşullar tüzüğüne göre her 25 erkek çalışana bir ve her 15 kadın çalışana bir tuvalet ve her 15 erkek çalışana bir pisuvar olacak şekilde yapılacaktır. Buralarda İşveren tarafından yeteri kadar temizlik malzemesi, tuvalet kağıdı ve havlu temin edilecektir. Tuvaletler çalışılan yerden bir kattan daha yüksek veya daha alçak bir yerde olmamalı ve direkt olarak işyerine açılmamalıdır. Tuvaletlerin koridora açılması veya uygun şekilde perdelenmesi sağlanacaktır.

6.1.11. Lavabolar

İşçilerin gerektiği zaman ellerini/yüzlerini yıkayabilmesi için yeterli sayıda lavabo ve yanlarında kurulama malzemesi bulundurulacaktır. Erkek ve kadın işçiler için ayrı lavabolar bulundurulmalıdır. Hijyen kuralları burada da uygulanmalıdır.

6.1.12. Duşlar

İşçilerin yıkanması için duş gerekliyse, kadın ve erkek işçiler için ayrı ayrı duş kabinleri bulundurulmalıdır. Duşlarda hijyen kurallarına uyulmalı, duş kabinlerinin bulunduğu ortamın

sıcaklığının 25⁰ C' tan aşağı olmaması sağlanmalıdır. Duşlarda hem sıcak hem de soğuk suyun akması ve su sıcaklığının ayarlanabilmesi sağlanmalıdır. Gerektiği takdirde işveren, işçilerin yıkanma sırasını belirten bir çizelge hazırlayıp işçilere duyurmalıdır.

6.1.13. Soyunma Odaları

Ofiste kıyafet değiştirme ihtiyacı varsa, erkek ve kadın çalışanlar için ayrı soyunma odaları bulunmalıdır. Yeterince havalandırılmış ve aydınlık olmalı ve soğuk havalarda ısıtma olanağı bulunmalıdır. Soyunma odalarında yeteri kadar elbise dolabı bulunmalıdır. Dolaplar kilitlenebilecek şekilde yapılmış olmalıdır.

6.2. Fiziksel Koşullar

6.2.1. Aydınlatma

İş yerlerinde düzenli bir aydınlatma sağlanmalıdır. KKTC İSG yasası asgari koşullar tüzüğünde ofislerde en az 500 lüks'lk aydınlatma zorunluluğu getirilmiştir.

Elektrik kesilmesi durumunda karanlıkta kalınmaması için gerekli önlemler (jeneratör, alternatif enerji, ak vs.) alınması yararlı olur.

6.2.2. Havalandırma

İş yerlerinde yeterince havalandırma sağlanmalıdır. Toz, buğu, duman veya koku üreten işlerin yapıldığı yerlerde bunları uzaklaştırmak için yeterli bacalar ve teknik donanım yapılmalıdır.

Boğucu, zehirleyici veya tahriş edici duman veya gaz çıkan yerlerde havalandırma tesisatı yapılmalı ayrıca KKD kullanılmalıdır.

6.2.3. Sıcaklık ve Nem

Çalışma ortamı olarak sıcaklık ve soğukluk bulunması zorunlu değil ise, en az 15 ve en çok 35 derecelik sıcaklıklara izin verilir. Olumsuz koşullara karşı personel dönüşümlü olarak çalıştırılmalı ve KKD verilmelidir. Ortam sıcaklığının düzenlenmesi için kullanılan klimalar uzun süre çalıştırılırsa enfeksiyona neden olmaktadır.

6. 4. Akustik

Ofiste akustikten kaynaklanan yansımalar gibi olumsuzluklara varsa önlem alınmalıdır.

6.5. Işığa Duyarlılık, Renk

Ofiste iç cepheler ışığı yansıtma ve emme gibi olumsuzluklar yaratıyorsa önlem alınmalı, gerekirse yeniden boyanmalıdır. Renkler, gözleri yormayacak şekilde seçilmelidir.

7. RİSK ANALİZİ

7.1. Genel bilgiler

İş sağlığı ve güvenliği açısından riski değerlendirilecek olgular; iş kazaları ve meslek hastalıkları ile, işe, iş aktivitelerine bağlı olarak ortaya çıkan veya seyri şiddetlenen diğer sağlık sorunlarına yol açan etkenlerdir. Binalar, bina donanımları, makinalar, ekipmanlar, maddeler ve operasyonlar kazalara ve zararlı maruziyetler aracılığıyla da hastalıklara neden olabilmektedir. Risklerin değerlendirilmesi ve önlemleri alınabilmesi için risk analizi yapılması zorunludur.

Bu amaçla “tehlike” ve “risk” kavramlarının tanımlanması ve ayrımların netleştirilmesi gerekmektedir (Ergon, 2002).

Risk = Zararın Ciddiyet Derecesi x Olayın Ortaya Çıkma Olasılığı

olarak ifade edilmektedir.

Tablo 7.1'de olasılık ve şiddet değerlerinin belirlenmesine yönelik değerler, Tablo 2'de ise oluşan riskin önemi hakkında değerlendirmeler görülmektedir.

Tablo 7.1. Risklerin hesaplanmasında kullanılan temel kriterler.

ŞİDDET OLASILIK		ÇOK HAFİF iş saati kaybı yok, ilkyardımla hemen giderilebilen	HAFİF işgünü kaybı yok, ayakta tedavi	ORTA DERECEDE geçici yaralanma, yatarak tedavi	CİDDİ ciddi yaralanma, uzun süreli tedavi, meslek hastalığı	ÇOK CİDDİ uzuv kaybı, sürekli iş göremezlik, ölüm
		1	2	3	4	5
ÇOK KÜÇÜK (hemen hiç)	1	1 ANLAMSIZ	2 DÜŞÜK	3 DÜŞÜK	4 DÜŞÜK	5 DÜŞÜK
KÜÇÜK çok az (yılıda bir kez) sadece Anormal durumlarda	2	2 DÜŞÜK	4 DÜŞÜK	6 DÜŞÜK	8 ORTA	10 ORTA
ORTA az (yılıda birkaç kez)	3	3 DÜŞÜK	6 DÜŞÜK	9 ORTA	12 ORTA	15 CİDDİ
YÜKSEK sıklıkla (ayda bir kez)	4	4 DÜŞÜK	8 ORTA	12 ORTA	16 CİDDİ	20 CİDDİ
ÇOK YÜKSEK çok sık (haftada bir) normal Çalışma şartlarında	5	5 DÜŞÜK	10 ORTA	15 CİDDİ	20 CİDDİ	25 TOLERE EDİLEMEZ

Tablo 7.2. Risklerin derecesine göre alınması gerekli önlemler.

ANLAMSIZ (ÖNEMSİZ RİSKLER)	1	Riskleri ortadan kaldırmak için kontrol proseleri planlamaya ve gerçekleştirilecek faaliyetlerin kayıtlarını saklamaya gerek yoktur.
DÜŞÜK (KATLANILABİLİR RİSKLER)	2, 3, 4, 5, 6	Riskleri ortadan kaldırmak için ilave kontrol proselerine gerek olmayabilir. Ancak mevcut kontroller sürdürülmelidir.
ORTA (ORTA DÜZEYDEKİ RİSKLER)	8, 9, 10, 12	Riskleri düşürmek için gerekli faaliyetler başlatılmalı ve en fazla 6 ay içinde tamamlanmalıdır.
CİDDİ (ÖNEMLİ RİSKLER)	15, 16, 20	Riskleri düşürmek için gerekli faaliyetler kısa zamanda (birkaç hafta içinde) başlatılmalıdır. Risk, faaliyetin durdurulmasını gerektirecek kadar büyük değilse çalışmalar kontrollü olarak, yetkili kişilerce yürütülmelidir.
TOLERE EDİLEMEZ (KATLANILAMAZ RİSKLER)	25	Risk, kabul edilebilir seviyeye düşürülünceye kadar iş başlatılmamalı, devam eden faaliyet varsa hemen durdurulmalıdır. Gerçekleştirilen faaliyetlere rağmen risk düşmüyorsa, faaliyet engellenmelidir.

7.2.Ofislerde Risk Analizi

Örnek Uygulama (Risk Değerlendirme)

Risk Derecesi (RD): Olasılık (O) * Şiddet (Ş)

Olasılık (O)	Şiddet (Ş)
1: Çok Küçük	1: Çok Hafif
2: Küçük	2: Hafif
3: Orta	3: Orta
4: Yüksek	4: Ciddi
5: Çok Yüksek	5: Çok Ciddi

Tehlike kaynakları	Riskler	O	Ş	RD	önlem	süre	sorumlu
Islak Zemin	kayarak düşme yaralanma	4	2	8	İkaz levhası kullanma temizliği çalışma saatleri dışında yapma	3 ay	Ofis müdürü
Elektrik	Elektrik çarpması sonucu yaralanma	2	5	10	Personel eğitimi Tesisatın bakımı erişimin engellenmesi KKD	3 ay	Ofis müdürü
Elektrik	Elektrik çarpması sonucu ölüm	1	5	5	Personel eğitimi Tesisatın bakımı erişimin engellenmesi KKD	3 ay	Ofis müdürü
Elektrik	Kontak sonucu arıza, yangın maddi kayıp	2	3	6	Personel eğitimi Tesisatın bakımı erişimin engellenmesi KKD	3 ay	Ofis müdürü

Tehlike kaynakları	Riskler	O	Ş	RD	önlem	süre	sorumlu
Bulaşıcı hastalıklar	Personelin hastalanması	3	3	9	Hastalara izin verilmesi ofiste ilaçlama	2 hafta	Ofis Müdürü
Ofis ekipmanları	Bilgisizlik nedeniyle arızalanma	3	2	6	Yetkisiz kullanımın engellenmesi personel eğitimi	3 ay	Ofis Müdürü
Masaların işe uygun olmaması	Ergonomiden kaynaklanan olumsuzluklar meslek hastalığı	3	3	9	Ergonomik ekipman alımı	3 ay	Ofis Müdürü
Ofiste dağınıklık düzensiz kablolar	Takılıp düşme, yaralanma maddi kayıp	3	3	9	Düzensizliklerin giderilmesi	3 ay	Ofis Müdürü
Aydınlatma	Yetersiz aydınlatma nedeniyle gözde rahatsızlık	2	4	8	Aydınlatma sistemine eklemeler	3 ay	Ofis Müdürü
Ağır yükler	Ağır yük kaldırma sonucu sakatlanma	2	3	6	Personel eğitimi	3 ay	Ofis Müdürü
Tehlikeli kimyasallar	Kimyasallarla temas sonucu ciltte tahribat	1	3	3	Personel eğitimi KKD kullanımı	3 ay	Ofis Müdürü

8. BAKIM PROGRAMI

Ofislerde, aşağıdaki konuları takvime bağılayan bir bakım-onarım programı hazırlamalıdır.

	Günlük	Haftalık	Aylık	Yıllık
Binalar				
Elektrik tesisatı				
Elektrik gerilim hatları				
Su tesisatı				
Haberleşme ve ikaz sistemleri				
İlk Yardım dolabı				
Yangın söndürücüler				
Ulaşım araçları				

9. İZLEME VE GÜNCELLEME

İşletmede yürütölen tüm faaliyetler denetlenmeli, bu izleme sonucunda gerekli güncellemeler yapılmalıdır. Örneğın Bakım onarım programı, eğitim programı, acil Eylem planı izlenmeli, gerektiğı taktirde güncellenmelidir.

10. MEVZUAT

Ofisin iştiğal konusuna göre aşağıdaki mevzuatın temin edilerek bulundurulması yararlı olacaktır.

1. İSG Yasası ve tüzükleri
2. Çevre Koruma yasası
- 6.Kamyonla yük taşınmasına ilişkin mevzuat
8. Sanayi Bölgelerindeki iştiğmeler için “sanayi bölgesindeki yatırımlarla” ilgili olan mevzuat.
9. KDV Yasası
- 10.Çalışma Yasası
- 11.Firma dökümanları

11. YARARLANILAN KAYNAKLAR

Erdim, H., Türkman, A., Atalar, C., Mındıkoğlu, B.
(2009): Taş Ocaklarında İş Sağlığı ve Güvenliği,
TAŞOVA Yayınları

Ergon (2002): İş Güvenliği Sistemleri Mühendislik Özel
Eğitim Danışmanlık Sn. ve Ticaret Ltd.Şti. kurs notları.

Eurostat, 2004

Fişek, G. (2008): Türkiye'de İş ve İşçi Sağlığının Durumu,
12. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi, 21-25 Ekim 2008,
Ankara.

eofficesafetytips.com

www.csgeb.eu

www.epolitix.com

www.ueunion.org

www.haberseli.com

www.hse.gov.uk

www.ilo.org

www.isguvenligi.net

www.maqohsc.sa.gov.au

www.marcev.com

www.OSHA.gov

www.tkd.org.tr

www.uisges09.com

www.yildizisguvenligi.com